
Тема 2.
ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ.
Лекція 2.1.
Сюжетно-композиційний
центр.

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Поняття композиції
- 2. Сюжетно-композиційний центр

Визначення композиції

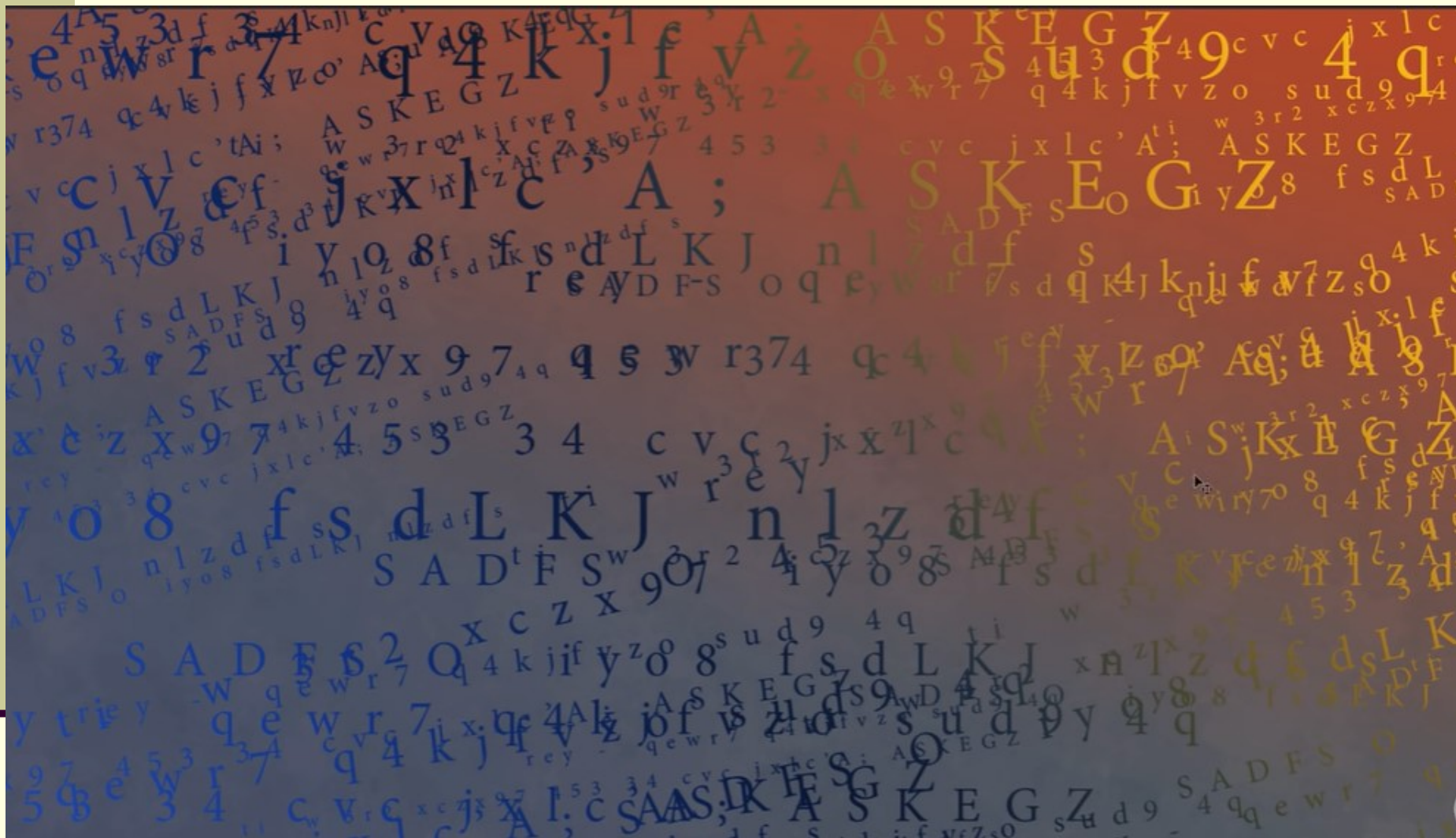
Композиція

зазвичай

вживається у двох значеннях. З одного боку, композиція — це побудова графічної роботи, яка обумовлена її змістом, призначенням і характером. А з іншого боку композицією називають і саму роботу, тобто кінцевий результат діяльності дизайнера.

Визначення композиції

Композиція є одним з основних організуючих компонентів кожного художнього твору. Саме композиція надає йому цілісність, підпорядковує його елементи один одному і цілому. Композиція «тримає» простір, організує його і підпорядковує так званим законам композиції.

Alia confirmatio sup̄ p̄dictas cartas q̄ sic incipit. **R**ex xpi fidelibus ad
maioris p̄sentis p̄p̄ri p̄cedit. p̄schoi haringas. **et cetera ut sup̄**

me. Equas de Buddine. Henric fil. Rodini. Deale de Gumi. Germana anastase
 a. andrew filius. **C**onfirmacio Epi Cte sup pias mactate ptesm.

Consilio ita quoque sancti filius Gessedus da gna Excepi: epus. p. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 84

Sup^{ra} scriptas cartas de desheredat^{io}ne In cap^{itulo} de West^{minster} fide?

Bestfeld Buchst.

Item se omnia p[ro]dub[er]e et p[ro]mitti q[uo]d fuit q[uo]d ego Karolus de ause
nulla hec[er]e velle filij d[omi]ni p[ro] sua p[ar]te mei i magis mea fuit iur[is]
hep[er]di magis concessio q[uo]d ip[s]i velle co[n]fiteri p[ro] sua p[ar]te v[er]em[us] ex eate cu
ayroni de bello dedit catiam de v[er]epelle i qua v[er]sa tepe. co[n]cedo absq[ue] omni
catipua p[ro]p[ri]a iure possidendam. Sed i eate dedit p[ro]d[ur]ar tepe i buchepe.
q[uo]d iudicia v[er]a sua p[ro] sua iure velle omni sui assensu omni hep[er]di suare i co[n]silio
b[er]n[ar]di p[ro]m[er]e de h[er]e m[er]e eate cu ayroni de bello dedit. co[n]cedo i p[re]sent[is] ep[iscop]o
co[n]firmo. Decima aut[em] se p[ro]p[ri]e qui ip[s]i velle eate cu ayroni de bello dedit. de
Amoria de agnia de p[ro]cellis i omni aliam de castro i qua v[er]a p[ro]p[ri]a p[ro] sua
mea i salute co[n]cedo. T[er]cio de si ab[er]t. dyagon de p[ro]p[ri]a. hygone de p[ro]p[ri]a
in. Ramet p[ro]p[ri]a. Fabio d[omi]ni. Bartholomeo de quib[us] dedit de Gimepe. Ieronimo
de v[er]deheste.

Wyf. 6^u

Nescit oīes qui modo fuit i qui vocat' fuit qd ego. Bermyng' de Nidra y
 ana mea i p salute anime sue i Bermyng' meze qui in oncedere. Deo deo
 i sed ap' ap'no i goath' ap' calan de bello xpo d'incumbi tota medietate deo
 d'incumbi tota medietate mee qd pmet ad rante de Nidra. hoc idē concedere
 xpe i f'edib' meis ut illa in p'pui sine calupnia possideat. eo pacto qd ego
 i p'p'etore i f'edib' mea sum' f'it i p'p'etore oīi busine adom loci i in do
 obit' mei i p'p'etore corpore mei i f'adit' p me oīe p f'it i businatore ip' eate
 d'incumbi i corpore g'ioth' f'edib' meze omi illuc d'elata f'uit. I. q'ed p'p'etore
 f'adit' de uest' f'odit de q'ellecta. G'ioth' thob' Robt de G'ep' i p'p'etore
 f'ioth' f'it. illuc d'iss' Beib de Behe. G'ep' i h'is d'incumbi. B'ignulf' i. Alii m'it.

de Baderherft,

[illegible]

Зміст композиції

Композиція – це

- Розміщення об'єктів на робочій поверхні;
- Тональна і колірна взаємодія;
- Маніпуляція поглядом глядача.

Завдання, які ставляться перед КОМПОЗИЦІЄЮ:

- Виділення головного і другорядного;
- Внесення змісту в хаос;
- Зрозумілість сюжету (історії)
- Естетична краса.

Закони композиції

1. Закон цілісності (твір мистецтва повинен сприйматись як єдине ціле, а не як сума окремих частин).
2. Закон типізації (передачі характерів, обставин, типових для даного часу).
3. Закон контрастів (засіб виразності - передача контрастів кольору, форми, руху, контрастів психологічного стану, настроїв).

Закони композиції

4. Закон підпорядкованості (підпорядкування всіх деталей твору головній ідеї, задуму автора).

5. Закон новизни (пошуки новизни повинні бути пов'язаними з ідейним задумом художника, його прогресивним світоглядом).

6. Закон життєвості (діє у творах образотворчого мистецтва, в яких зображуються типові характери і обставини, а також передається рух у часі).

Правила, прийоми і засоби

Основними правилами композиційного центру є рівновага, симетрія й асиметрія, паралельність у композиції, розміщення головного на другому плані, портретне зображення голови і постаті. З прийомів композиції на уроках образотворчого мистецтва розглядають передачу враження монументальності та простору, використання горизонтальних і вертикальних напрямів. Засобами композиції є лінії, штриховка (штрих), тонові й кольорові плями, світлотінь, лінійна і повітряна перспективи.

Правила, прийоми і засоби

Правила, прийоми і засоби композиції допомагають дизайнеру будувати її і належать до менш постійних категорій, ніж закони, що діють тривалий час в історії розвитку образотворчого мистецтва.

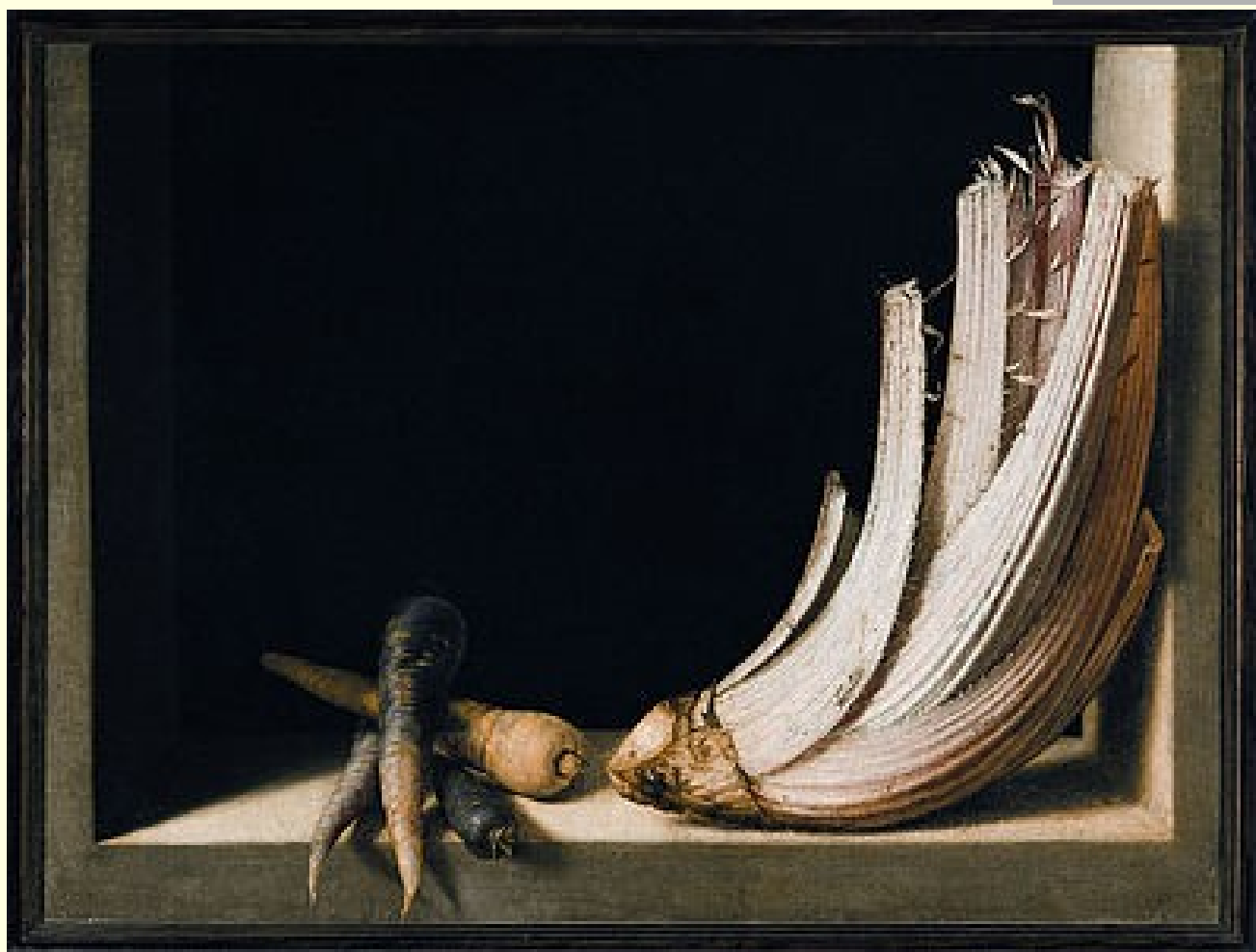
Правила, прийоми і засоби

Виконання прийомів, правил і закономірностей композиції допоможе зробити малюнки виразнішими, але це знання зовсім не самоціль, а лише засіб, що допомагає досягти успіху. Іноді свідоме порушення композиційних правил стає творчим успіхом, якщо допомагає художникові точніше утілити свій задум, тобто бувають виключення з правил.

Наприклад, можна вважати обов'язковим правило: у портреті, якщо голова або фігура повернені вправо, перед ними необхідно залишити вільне місце, щоб портретованому, умовно кажучи, було куди дивитися. І, навпаки, якщо голова повернена вліво, то її зрушують вправо від центру.

Зразок симетричної, врівноваженої композиції.

Зразок асиметричної і контрастної композиції.

Види композиції:

- Фронтальна;
- Об'ємна;
- Глибинно-просторова

Фронтальна композиція

До фронтальних відносяться всі «площинні» композиції, а також композиції, які мають рельєф.

Об'ємна композиція

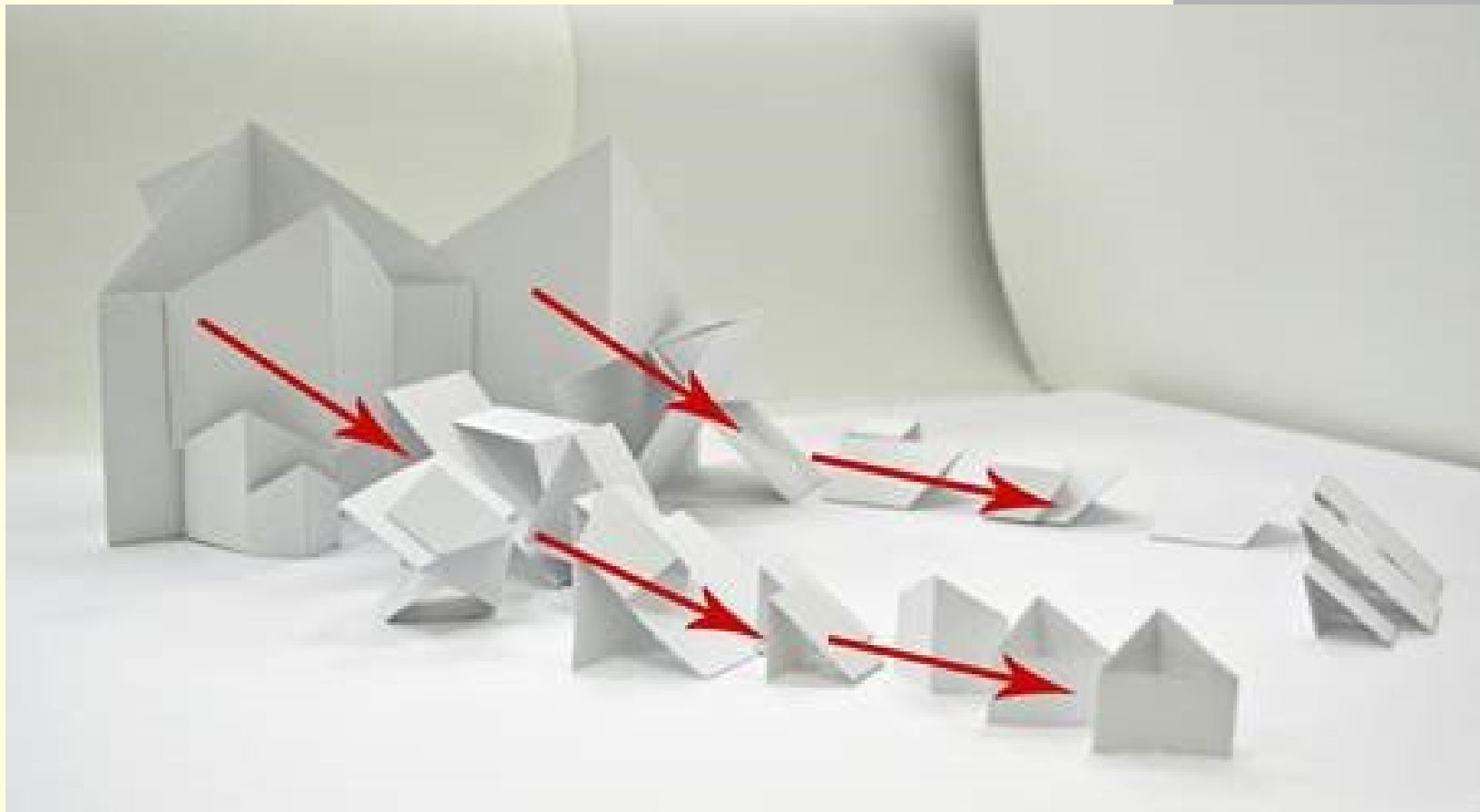
До об'ємної композиції можна віднести твори мистецтва, що мають три виміри (довжину, ширину і висоту)

Глибинно-просторова композиція

Глибинно-просторова композиція є вершиною творчих можливостей для художника. Вона впливає на глядача не тільки поєднанням площин, об'ємів, а й паузами між ними. Вплив простору незаперечно сильніше, ніж площини або об'єму.

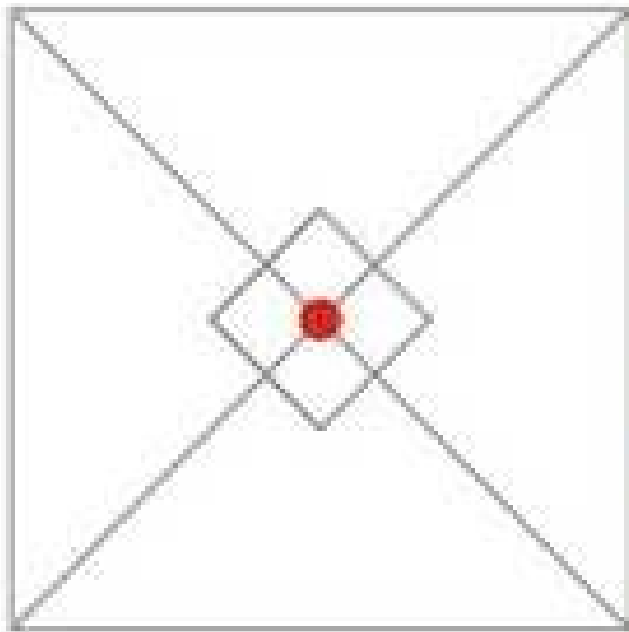
Глибинно-просторова композиція

2. Сюжетно-композиційний центр

Сюжетно-композиційний центр — це місце фокусування уваги глядача на деталях композиції. Не варто плутати його з геометричним центром. Геометричний центр утворюється перетином діагоналей площини. Предмет інтер'єру в геометричному центрі виглядає як такий, що знаходиться «на своєму місці». Композиційний центр може бути зміщеним відносно геометричного. З нього має розпочинатися розгляд композиції.

Композиційний центр — це ніби головне місце в графічному зображенні. У цьому місці розташовуються головні герої або головні предмети (фігури). При цьому, всі елементи композиції повинні бути підпорядковані цьому головному. Всі лінії, плями, фігури - все повинно підводити глядача до цієї головної «точки».

2. Сюжетно-композиційний центр

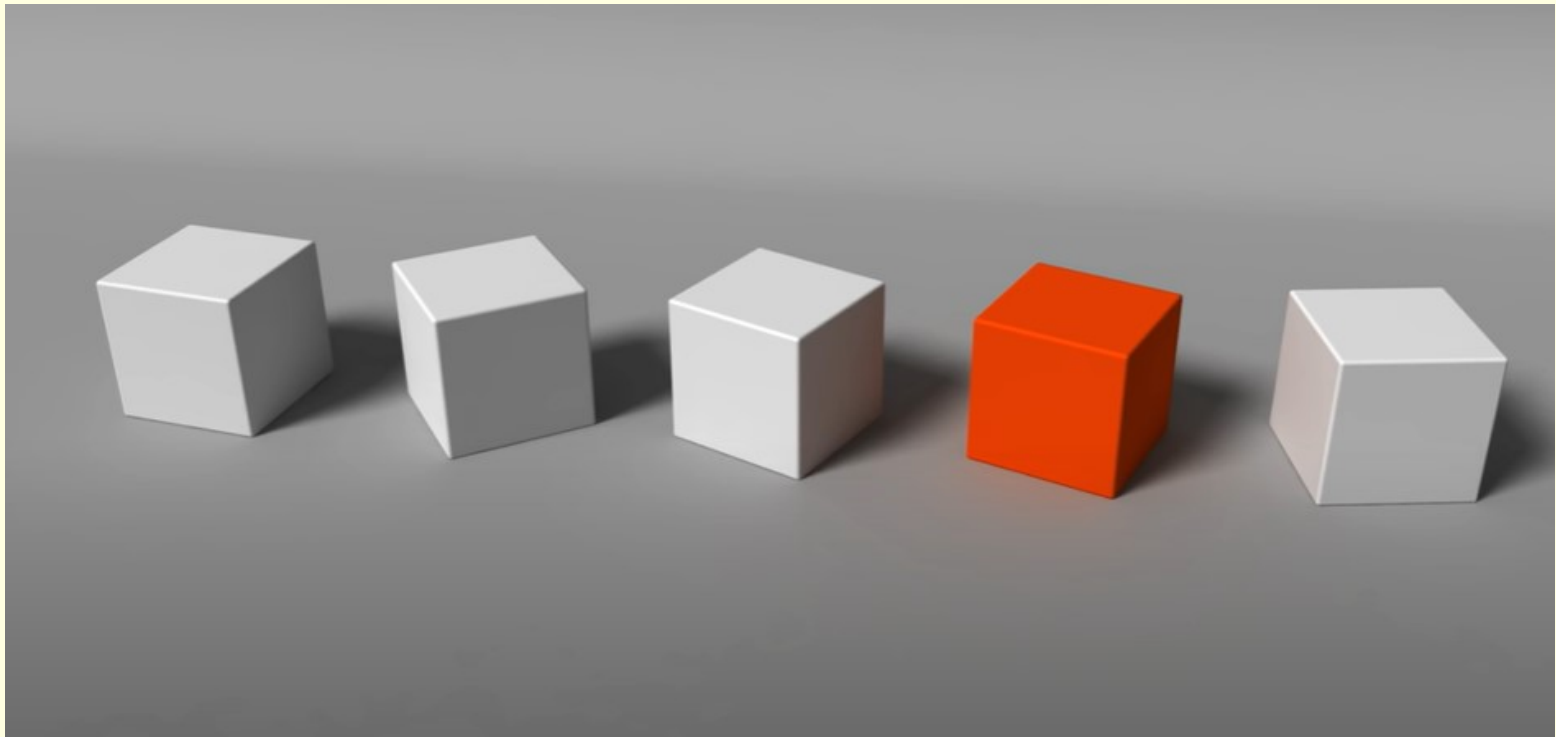

Прийоми для позначення композиційного центру

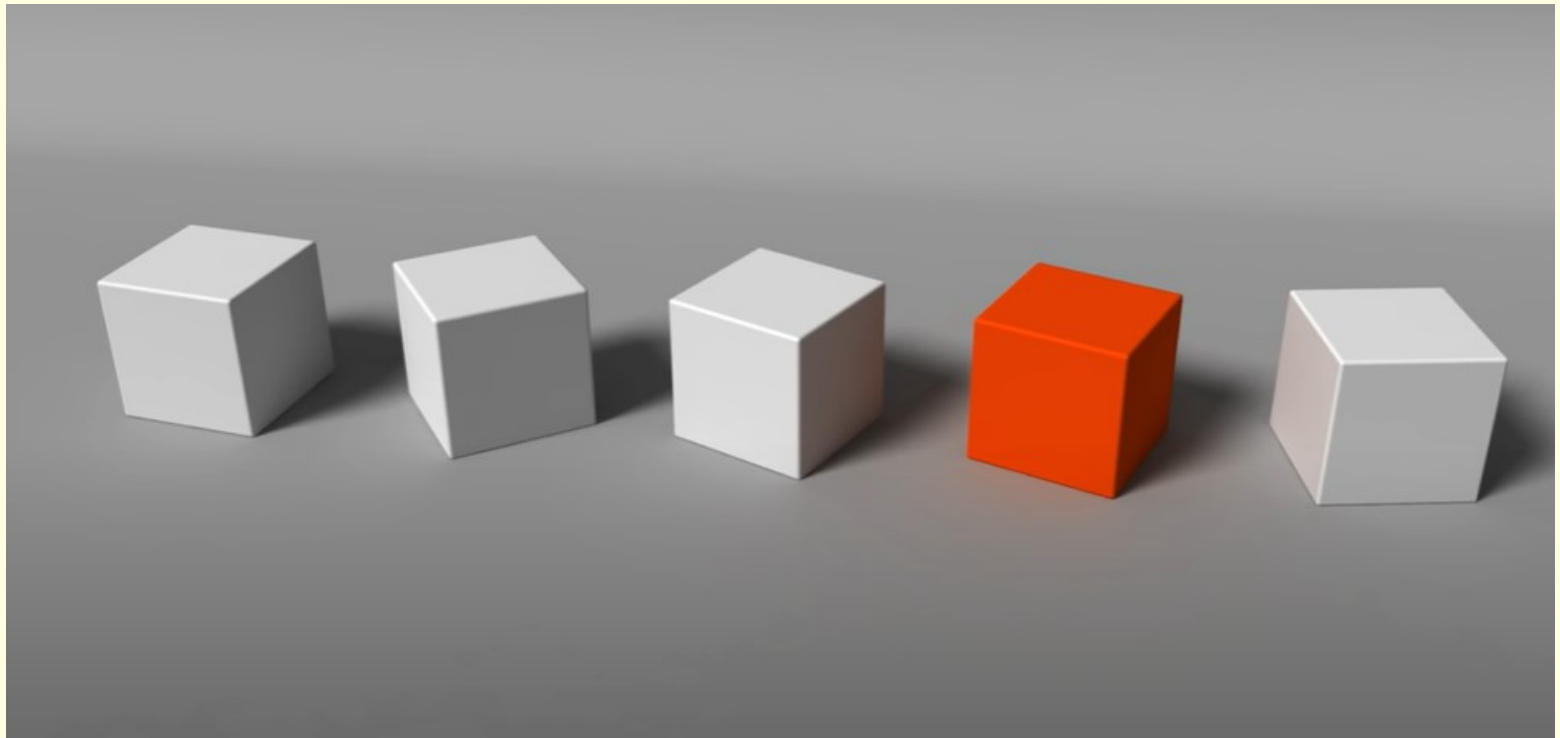
Прийоми для позначення композиційного центру

1. За допомогою кольору.

Прийоми для позначення композиційного центру

1. За допомогою кольору.

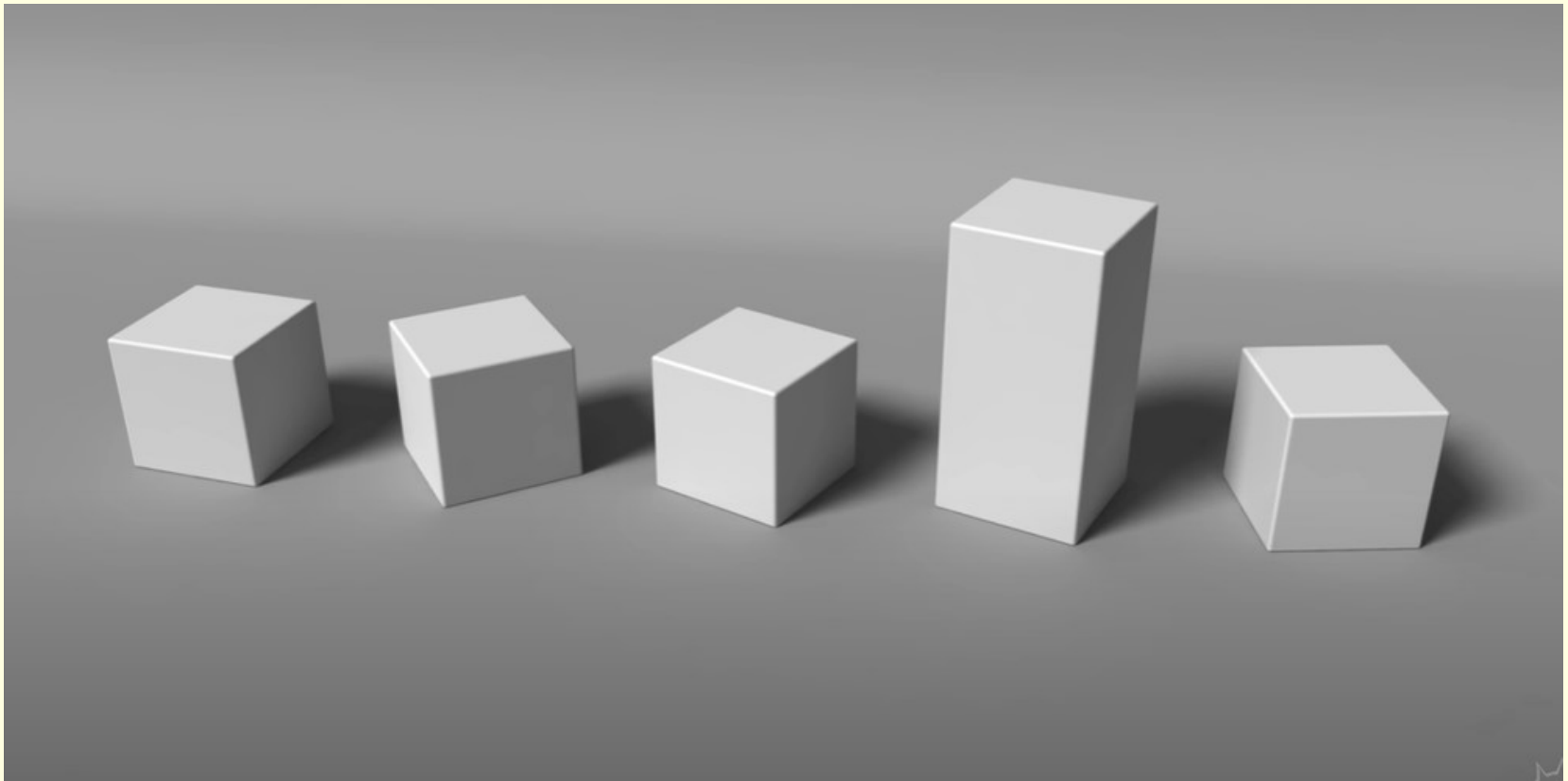

Прийоми для позначення композиційного центру

Прийоми для позначення композиційного центру

2. За допомогою масштабу (розмірів).

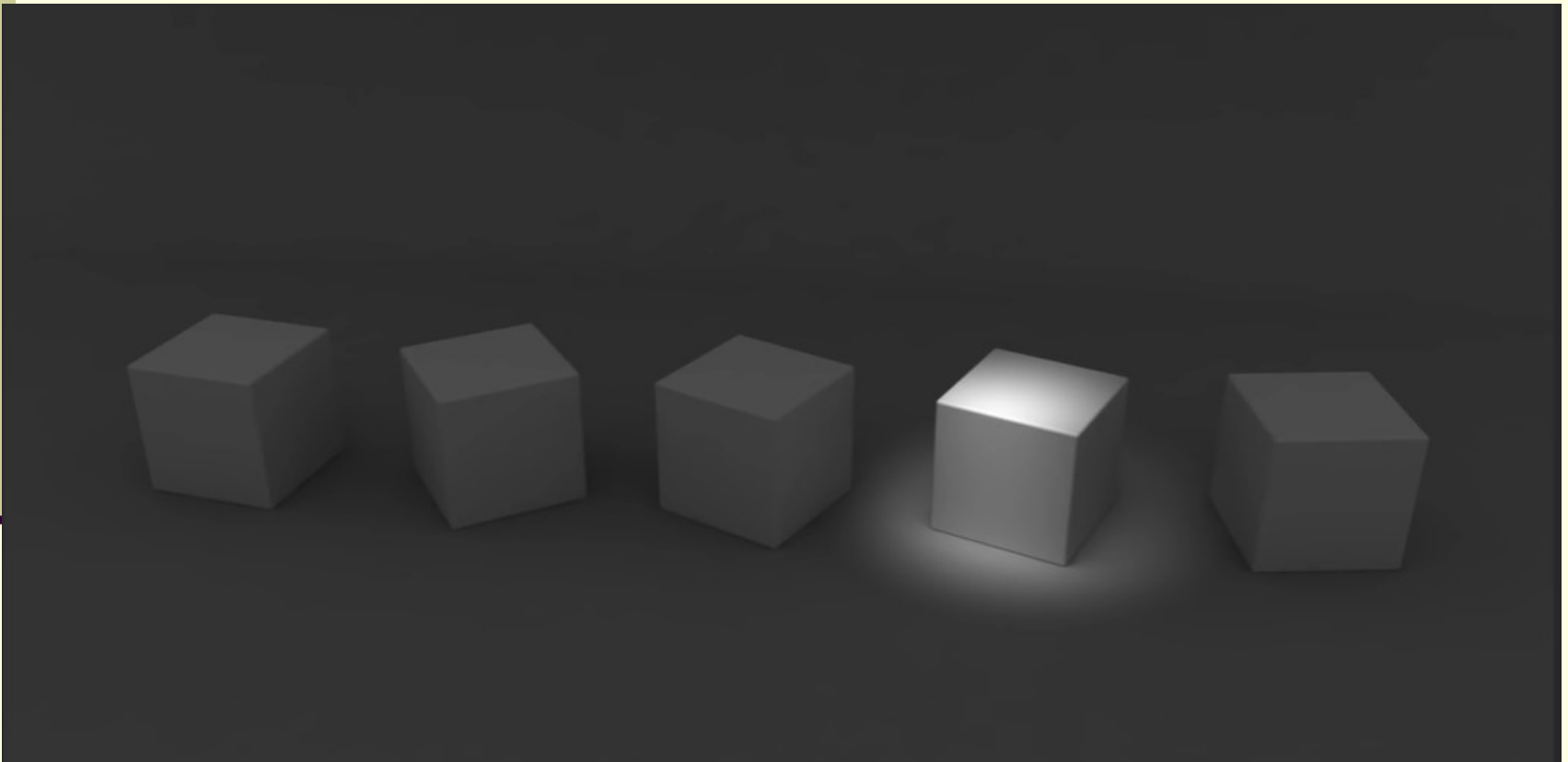
Прийоми для позначення композиційного центру

2. За допомогою масштабу (розмірів).

Прийоми для позначення композиційного центру

3. За допомогою контрасту.

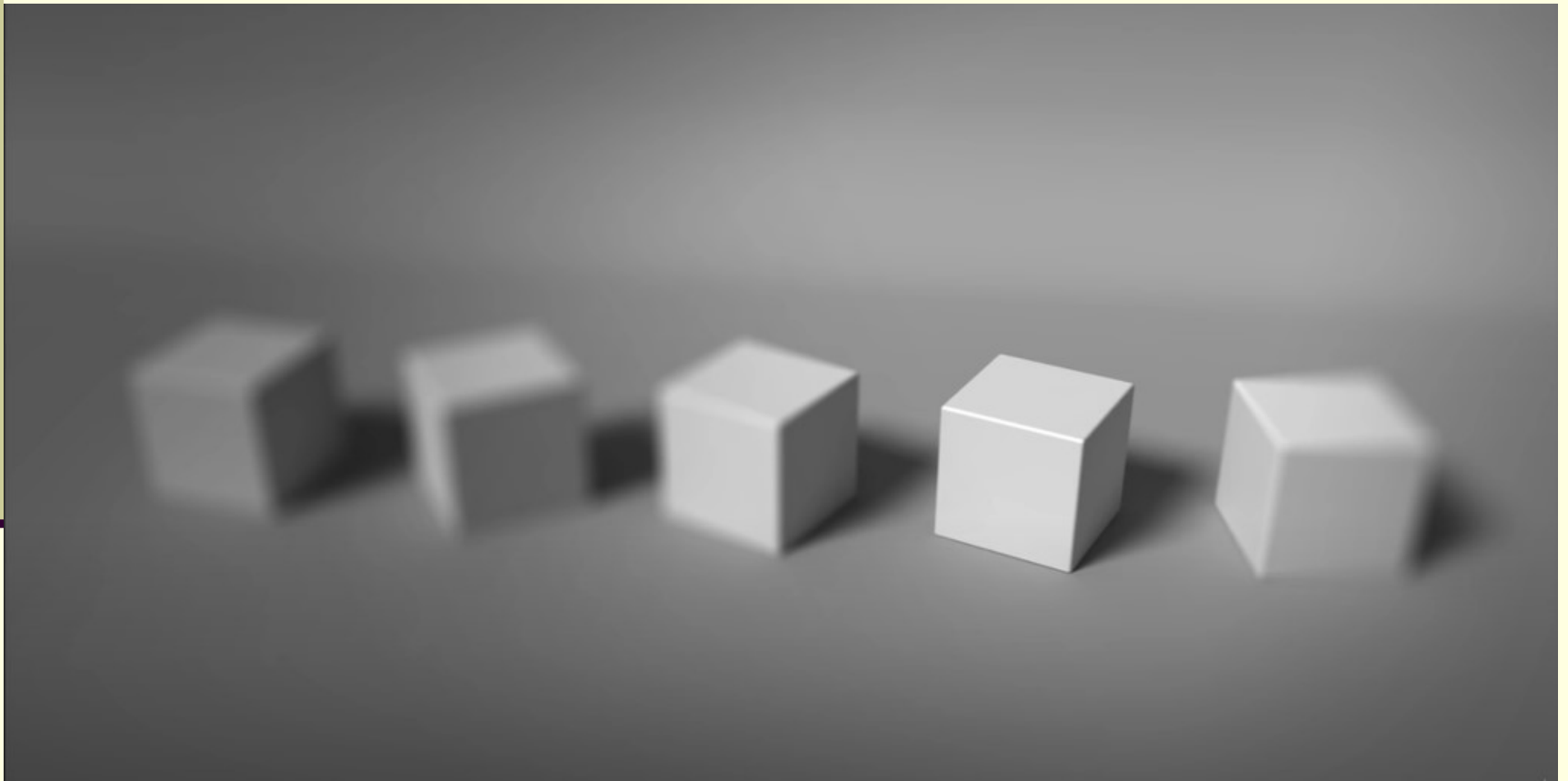
Прийоми для позначення композиційного центру

3. За допомогою контрасту.

Прийоми для позначення композиційного центру

4. За допомогою фокусу.

Прийоми для позначення композиційного центру

4. За допомогою фокусу.

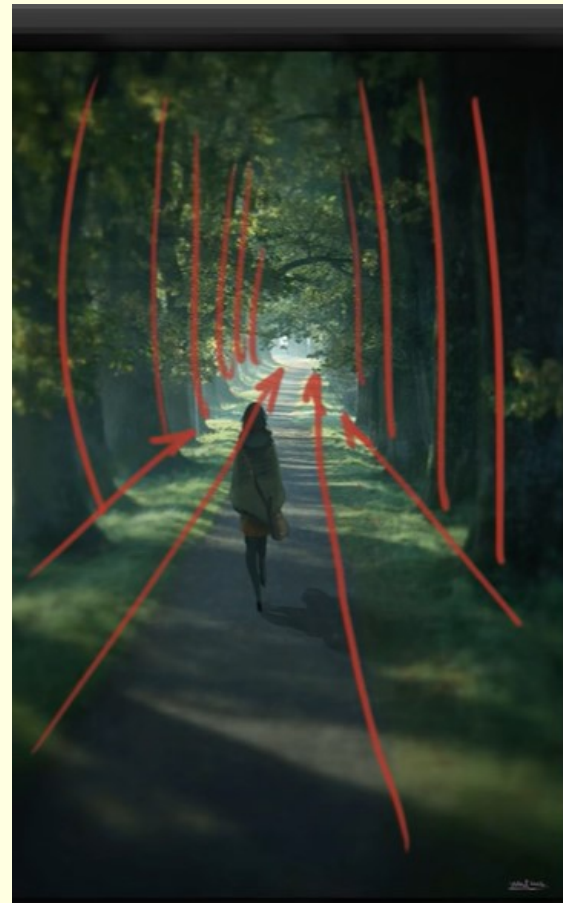
Прийоми для позначення композиційного центру

5. Використанням напрямних.

Напрямні – це елементи композиції (лінії, специфічні форми, силуети), які спрямовують погляд глядача в певну область.

Прийоми для позначення композиційного центру

5. Використання напрямних (лінії).

Прийоми для позначення композиційного центру

5. Використання напрямних (контрасти).

Прийоми для позначення композиційного центру

5. Використання напрямних (контрасти).

Прийоми для позначення композиційного центру

5. Використання напрямних (лінії і контрасти).

Прийоми для позначення композиційного центру

5. Використання напрямних (лінії і контрасти).

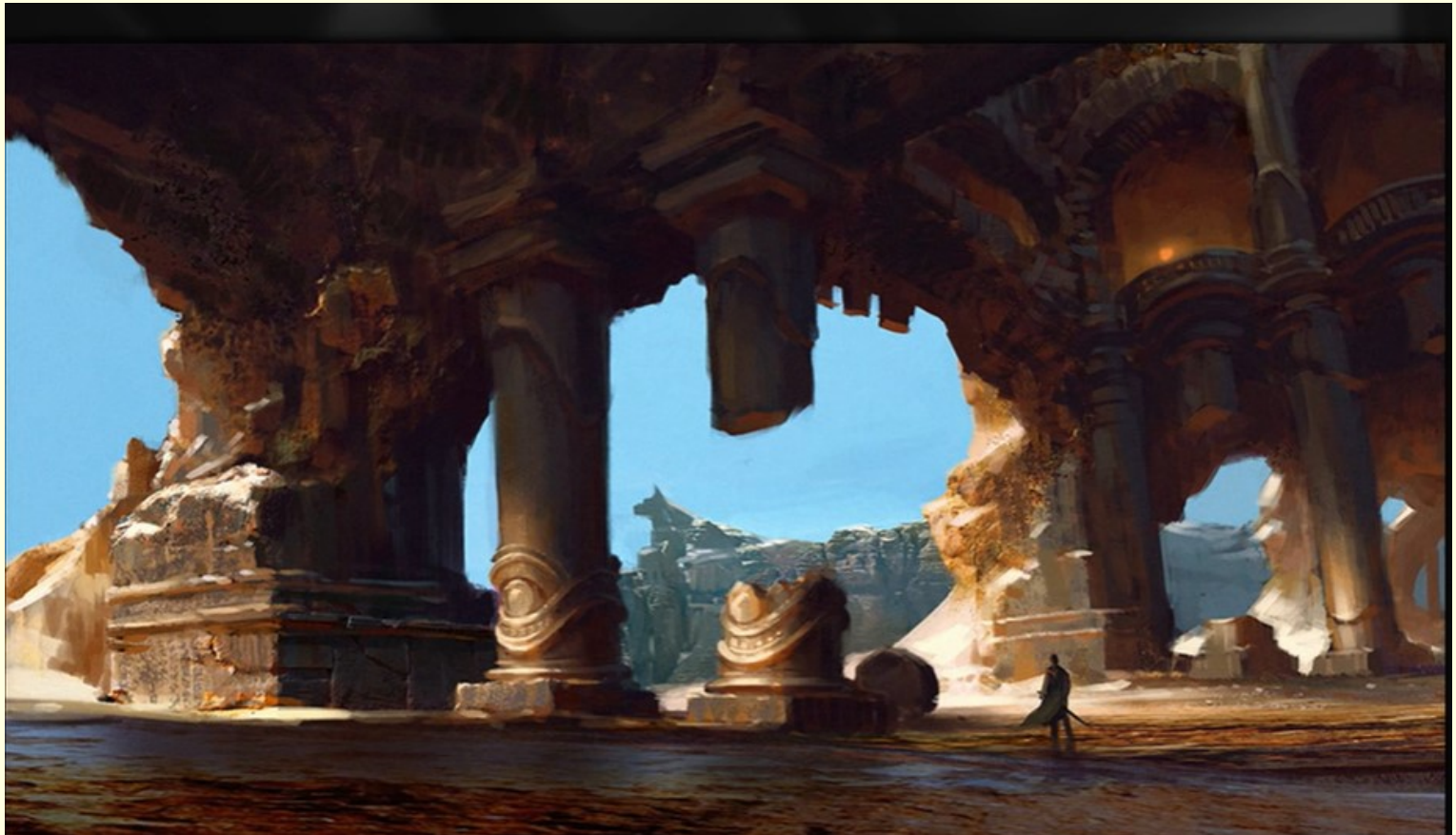
Прийоми для позначення композиційного центру

6. Використання людських силуетів та облич

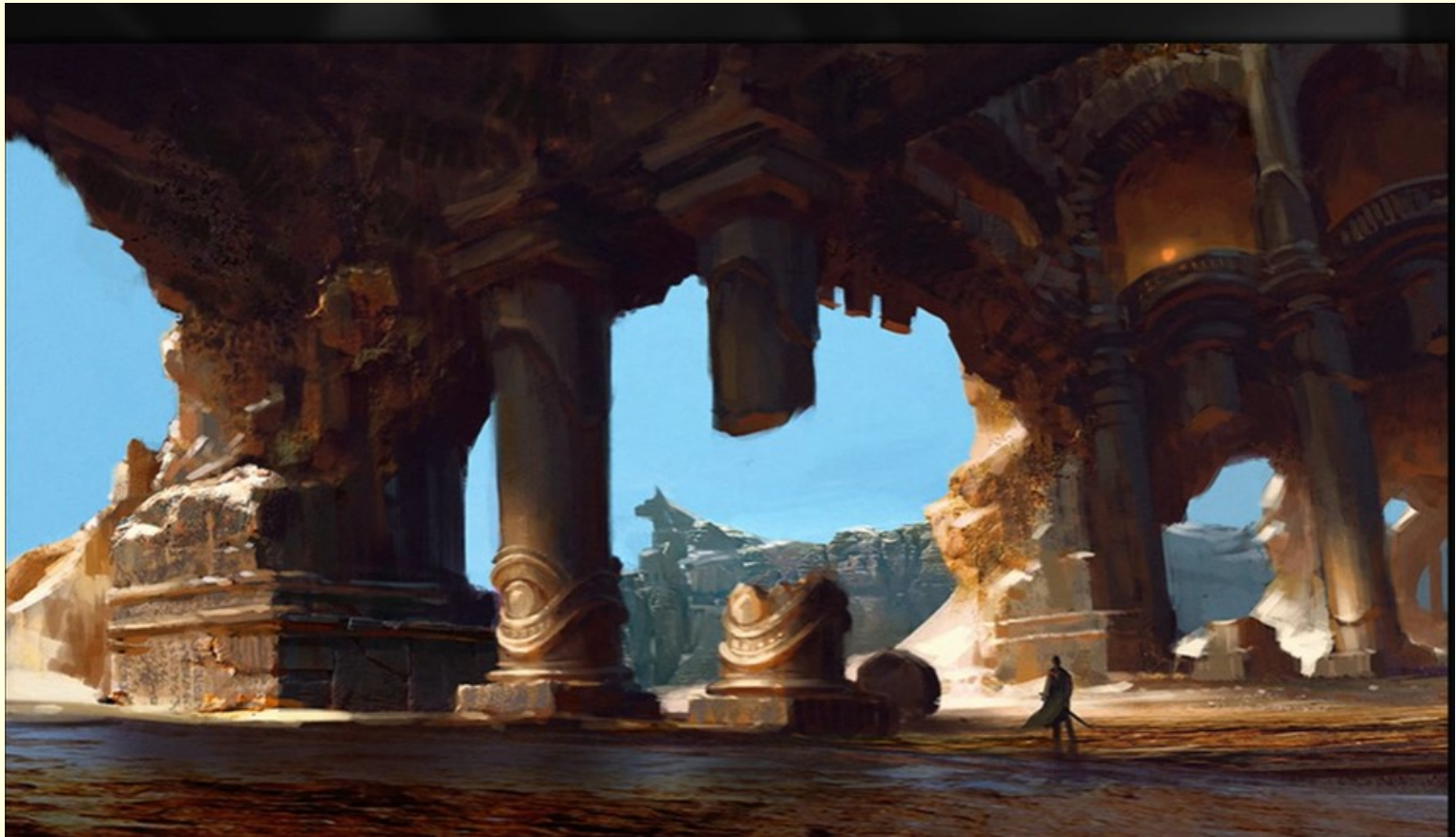
Прийоми для позначення композиційного центру

6. Використання людських силуетів та облич

Прийоми для позначення композиційного центру

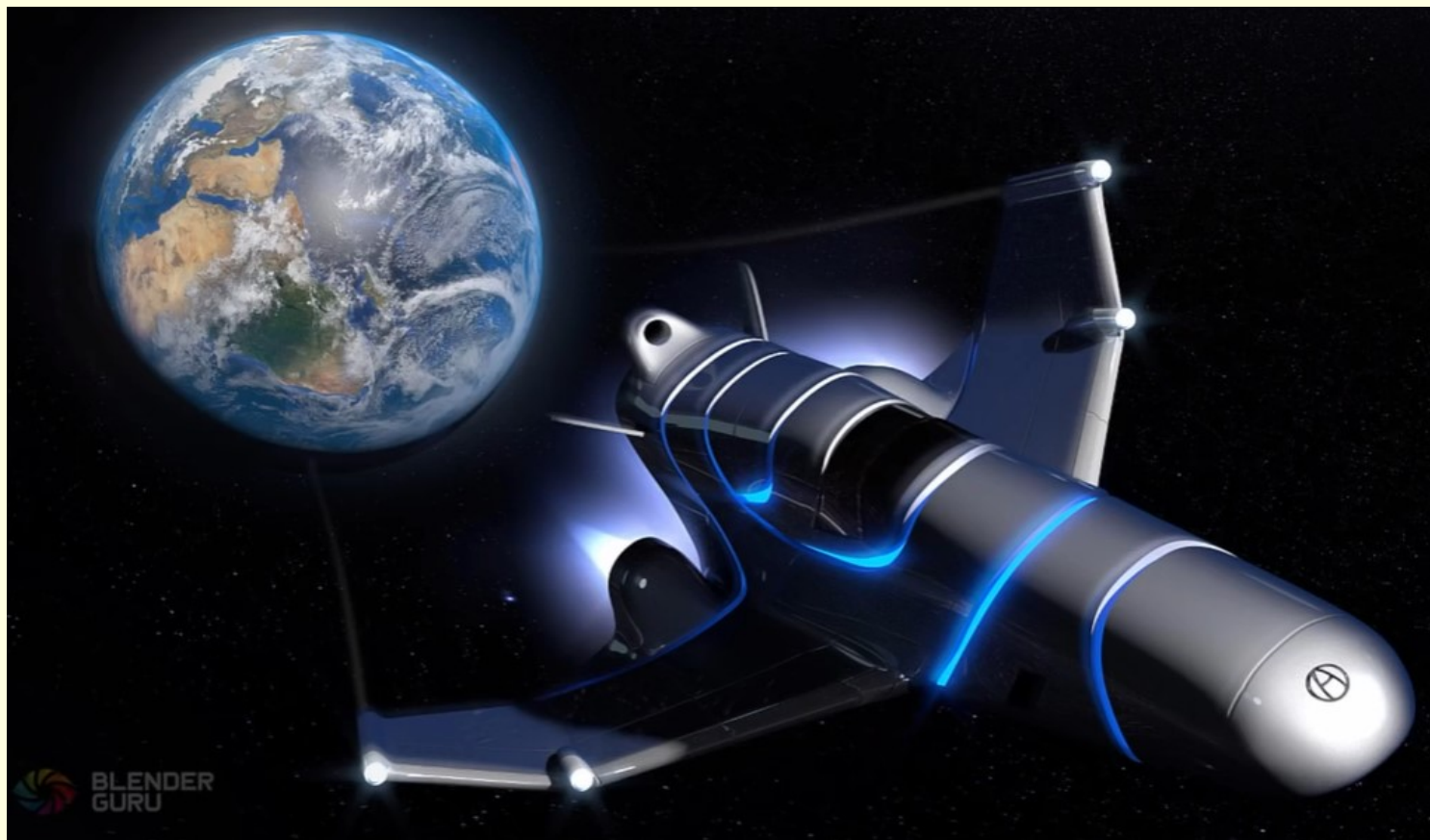
7. Передача руху

Приклади невдалих композицій

Приклади невдалих композицій

Завдання на самопідготовку:

- Куленко М. Я. Основи графічного дизайну : підручник : для студентів вищ. навч. закл. / Михайло Якович Куленко ; Київ. нац. ун-т будівництва та архітектури ; за ред. Є. А. Антонович. – Вид. 3-тє, перероб. та допов. – Київ : Кондор, 2018. – 543 с. : іл.